



FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 20.11.2017
Vår ref.: 2017/9573
Arkivnr.: 632.1

Rogaland fylkeskommune
Postboks 130
4001 Stavanger

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Varsel om pålegg om retting

Med bakgrunn i oppslag i Haugesunds Avis ba Fylkesmannen i brev datert 15.09.2017 om en redegjørelse fra rektor ved Haugaland videregående skole om skolens praksis knyttet til §§ 3-12 og 8-2 i opplæringsloven. Fylkesmannen ba også om å få tilsendt skolens vedtak etter § 3-12 fra skoleåret 2016-17, samt eventuelle vedtak fra inneværende skoleår.

Rektor redegjorde for skolens praksis i brev datert 09.10.2017. På bakgrunn av opplysningene vi har fått gjennom rektors brev og vedlagte enkeltvedtak, har vi konkludert med at det er grunnlag for å gi varsel om pålegg om retting. Når en sak er tilstrekkelig opplyst, noe vi vurderer at det er i dette tilfellet, kan Fylkesmannen varsle pålegg om retting uten å gå veien om å åpne tilsyn gjennom et eget åpningsbrev.

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 10 A.

Rettslige krav

Tema 1 Særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter

Elever i videregående opplæring kan ha rett til særskilt språkopplæring. Det kan være særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og/eller morsmålsopplæring, jf. opplæringsloven § 3-12. Retten gjelder til eleven har tilstrekkelige ferdigheter til å følge den vanlige opplæringen. Før det blir fattet enkeltvedtak, skal elevens ferdigheter i norsk være kartlagt. Slik kartlegging skal også gjennomføres underveis i opplæringen som grunnlag for å vurdere om eleven har tilstrekkelig ferdighet til å følge den vanlige opplæringen.

Fylkeskommunen kan tilby innføringstilbud til nyankomne elever, jf. § 3-12 femte ledd. Et slikt tilbud kan organiseres i egne grupper, klasser eller skoler. Det er frivillig å gå i et slikt innføringstilbud for nyankomne elever. Man må derfor ha samtykke fra eleven før det fattes vedtak om slik opplæring. Elever som takker nei til et innføringstilbud, har rett til å gå i en ordinær klasse. Elever som går i et innføringstilbud, bruker av sin rett til videregående opplæring.

Tema 2 Organisering av elevene i klasser og grupper

Elevene skal inndeles i klasser eller basisgrupper, jf. opplæringsloven § 8-2, for å ivareta elevenes behov for sosial tilhørighet. Dette fellesskapet skal bidra til å utvikle gjensidig respekt og toleranse uavhengig av kjønn, etnisitet, sosiale, kulturelle, økonomiske eller evnemessige forutsetninger. Nivådifferensiert inndeling kan kun brukes unntaksvis og etter nøye vurderinger av samlet

måloppnåelse og om en slik organisering hindrer opplæringens brede samfunnsmandat. En nivå-differensiert inndeling må også være mest mulig begrenset i tid. Vi viser for øvrig til Kunnskapsdepartementets veiledning om organisering av elevene.

Fylkesmannens observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Tema 1 Særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter

Skolen har lagt ved to eksempler på enkeltvedtak, begge fra forrige skoleår. Skolen skriver at ny mal for enkeltvedtak er utarbeidet før skoleåret 2017-2018. Når det gjelder de vedlagte enkeltvedtakene, vil vi kommentere følgende:

- Vedtakene er fattet seint i skoleåret. Vedtak skal fattes straks kartleggingen er gjennomført, ikke flere måneder i etterkant.
- Vedtakene tar i realiteten kun stilling til hvilken læreplan i norsk eleven skal følge. De tar ikke stilling til om eleven har rett til særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og/eller morsmålsopplæring.
- Vedtakene bærer preg av å være standardiserte. Skolen skal konkret ta stilling til den enkelte elevs behov, både når det gjelder hva eleven har rett til og i hvilket omfang, behov for eventuelle avvik fra fag- og timefordelingen, m.m.
- Vedtakene har for knapp informasjon om kartleggingen. Denne kartleggingen er grunnlaget for vedtaket, og resultatet av kartleggingen må derfor være tydelig for å sikre at saken er tilstrekkelig opplyst, jf. forvaltningslovens § 17. Vedtakene viser kun til at det er gjennomført en kartlegging ved oppstart av skoleåret. Det blir ikke opplyst om det er gjennomført kartlegging underveis i skoleåret.

I innledning i rektors redegjørelse er det opplyst at ansvaret for særskilt norskopplæring er forankret i skolens ledelse. I neste avsnitt står det at særskilt norskopplæring er en av tre mulige rettigheter minoritetsspråklige elever kan ha, men bortsett fra denne setningen er retten til tospråklig fagopplæring og retten til morsmålsopplæring fraværende i redegjørelsen. Det vises ellers bare til særskilt norskopplæring. Enkeltvedtakene tyder på at det ikke blir tatt stilling til om elevene har rett til tospråklig fagopplæring og/eller morsmålsopplæring ved Haugaland videregående skole.

I brevet blir det redegjort for at skolen har to organiseringsformer når det gjelder særskilt norskopplæring. Det er Fylkesmannens vurdering at en slik standardisert måte å organisere den særskilte norskopplæringen på bryter med kravet om at enkeltvedtaket skal være utformet ut fra elevenes individuelle behov.

I omtalen av den andre organisasjonsformen under overskriften «Organisering av opplæringen», blir det vist til Rundskriv F-012-06. Dette rundskrivet er ikke gyldig lenger. Hvordan regelen om omdisponering av inntil 25 % av timetallet i fag for enkeltelever skal forstås, kommer fram av vedlegg 1 til Rundskriv Udir-01-2017, punkt 1.3. Der står det at eleven skal samtykke til omdisponering av timer, og at omdisponeringen forutsetter at eleven får opplæring i samtlige kompetansemål. Dersom elevene ikke skal ha opplæring i samtlige kompetansemål, må dette være forankret i et enkeltvedtak om spesialundervisning. Det står videre i redegjørelsen at det ikke er mulig å omdisponere timer for hele grupper av elever. Det er uansett ikke relevant i denne sammenhengen å henvise til regelen om omdisponering av timer. I et enkeltvedtak etter § 3-12 skal det blant annet tas stilling til om det er nødvendig med avvik fra fag- og timefordelingen. Det innebærer at rektor kan gi det nødvendige antall timer med særskilt språkopplæring på bekostning av timetall i andre fag.

Etter Fylkesmannens vurdering har ikke Haugaland videregående skole vurdert om elever har rett til særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring eller morsmålsopplæring. Enkeltvedtakene er

mangelfulle, eksempelvis ved at dateringen av enkeltvedtakene viser at disse blir fattet for seint i skoleåret, og ved at de ikke opplyser hva kartleggingen av eleven viste. I stedet for å ta stilling til avvik fra fag- og timefordelingen i vedtaket etter § 3-12, har skolen i sin redegjørelse vist til et foreldet rundskriv om omdisponering av timer.

Tema 2 Organisering av elevene i klasser eller basisgrupper

I redegjørelsen opplyser rektor at skolen har to klasser på programområdene for henholdsvis teknikk og industriell produksjon og på helse og oppvekstfag, hvor det tilbys *styrket språkopplæring i alle fag*. Dette er et annet tilbud enn de to organiseringsformene knyttet til særskilt norskopplæring. Det går ikke klart fram hva skolen legger i begrepet *styrket språkopplæring*. I og med at det ikke blir vist til enkeltvedtak eller lagt ved vedtak som viser dette, er Fylkesmannens vurdering at skolen har delt inn elevene etter en forutsetning om faglig nivå i norsk. Hvis skolen mener at disse klassene er hjemlet i § 3-12 femte ledd om innføringsklasser, skal elevene ha samtykket i slik plassering og tilbudet vil bare omfatte nyankomne. Reportasjen i Haugesunds Avis 29.08.2017 tyder på at elevene ikke ga samtykke i forkant av organiseringen. Det virker heller ikke sannsynlig at elevene fikk tilbud om å gå i en ordinær klasse. I reportasjen i Haugesunds Avis kom det også fram at en gutt som ble plassert i en av de to klassene hvor elevene hadde utenlandske navn, hadde bodd i Norge i 10 år.

Opplæringslovens § 8-2 skal bidra til å ivareta av elevenes behov for sosial tilhørighet og inkludering. I rektors redegjørelse kommer det fram at elever plasseres i egen klasse ut fra faglig nivå i norsk. Ut fra dette mener vi at Haugaland videregående skoles organisering av opplæringen for elever med behov for særskilt språkopplæring ikke er i tråd med regelverket.

Fylkesmannens konklusjoner

Fylkesmannen konkluderer med at Haugaland videregående skole ikke overholder regelverket knyttet til §§ 3-12 og 8-2. Vi varsler med dette pålegg som er aktuelle å vedta etter utløpet av rettesfristen, jf. kommuneloven § 60 d:

Pålegg 1. Rogaland fylkeskommune må sørge for at arbeidet knyttet til særskilt språkopplæring ved Haugaland videregående skole er i tråd med opplæringsloven § 3-12.

I den forbindelse må Rogaland fylkeskommune se til at:

- a. det blir vurdert og tatt stilling til om elever har rett til særskilt norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring.
- b. det blir gjennomført kartlegging underveis i opplæringen.
- c. enkeltvedtakenes innhold også knyttet til organisering er i tråd med lovkravet.

Pålegg 2. Rogaland fylkeskommune må sørge for at inndelingen i klasser og basisgrupper ved Haugaland videregående skole er i tråd med kravene i opplæringsloven § 8-2.

I den forbindelse må Rogaland fylkeskommune se til at:

- a. elevene ikke blir inndelt i klasser eller basisgrupper etter faglig nivå eller etnisk tilhørighet.

Tilbakemelding på varselet

Rogaland fylkeskommune har rett til å gi uttale før Fylkesmannen fatter vedtak, jf. forvaltningsloven § 16. Retten til uttale gjelder både vår beskrivelse av fakta, vår forståelse av loven, våre vurderinger og våre reaksjoner. Dersom brevet etter fylkeskommunens syn inneholder feil, bør det begrunnes hvorfor.

Frist for slik tilbakemelding er **11.12.2017**.

På bakgrunn av uttalelsen vil vi vurdere om det er grunnlag for å endre innholdet i det varslede vedtaket. Dersom vi opprettholder vår konklusjon om at vi har avdekket brudd på regelverket, vil vi gi en rettefrist etter kommuneloven § 60 d andre ledd.

Rogaland fylkeskommune har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Med hilsen

Sølvi Ona Gjul
utdanningsdirektør

Sturle Holmen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandler: Sturle Holmen
Saksbehandler telefon: 51568848
E-post: fmrosth@fylkesmannen.no

Kopi til:
Haugaland videregående skole Spannavegen 38 5531 HAUGESUND